

ЗНАЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Однією із складових політичного розвитку в Україні є новий етап модернізації суспільства, пов'язаний з процесом зміни громадської свідомості. Більшість громадян, після останніх подій які відбулися в нашій країні, зміцнилася в думці, що народ повинен мати вирішальний голос у прийнятті важливих політичних рішень на державному рівні. Цей процес складний і суперечливий, оскільки, нажаль, ще не сформувалися надійні механізми практичної реалізації громадянських прав і свобод.

Громадянське суспільство – це система інститутів, які діють самостійно, без втручання держави. Їх завдання полягає в забезпеченні умов для реалізації інтересів і потреб як окремої особи, так і всіх членів суспільства. Європейський вибір України – це орієнтація на базові цінності західної культури – права людини, парламентаризм, свобода отримання освіти будь-якого рівня тощо. Все це є невід'ємні атрибути громадянського суспільства.

Якщо подивитися на динаміку реєстрування останніми роками політичних партій, громадських, релігійних та інших об'єднань, на висвітлення їх у ЗМІ, складається враження про гіперзалученість українських громадян до цих організацій. Проте аналіз соціологічних опитувань засвідчує загрозово низький рівень залученості людей до такого роду організацій. В Україні на 10 тис. населення зареєстровано лише 15 громадських організацій (в Угорщині діють 46 організацій, у Хорватії – 85, а в Естонії – 201). Основною причиною цього, мабуть є соціально-економічна криза, що забирає час та енергію у людей, яким за теперішніх умов потрібно «вижити».

Нажаль, більшість громадян у нашій країні переконані, що вони не зможуть нічого вдіяти, якщо представники влади обмежуватимуть їхні права та інтереси. Зміни тут можливі лише тоді, коли система освіти й ЗМІ пропагуватимуть законні засоби обстоювання своїх прав.

Формування засад громадянської культури забезпечується перш за все якісною за змістом і формою системою вищої освіти, яка реформується

сьогодні з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду. Головною метою вищої освіти є створення умов для формування соціально-активної самодостатньої особистості громадянина України, якому притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення цінності свободи і прав людини, відповідальність, готовність до компетентної участі у громадському житті та цілісна система знань.

Нова змістова наповненість блоку дисциплін гуманітарного циклу (політологія, філософія, соціологія, правознавство тощо), що склалася за роки незалежності України, сприяє становленню кожної людини як особистості нового типу, формуванню її духовної культури, вихованню громадянина в кращому розумінні цього слова, дозволяє долучитися до важливих компонентів громадянської культури. Важливими завданнями вищої освіти являються: сприяння становленню активної позиції громадян щодо реалізації ідеалів і цінностей демократії в Україні; надання основних знань, формування мотивації та вміння, необхідних для відповідальної участі молоді в громадському житті; створення умов для набуття студентами досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні ставить завданням виховання студентів як активних громадян України. Зміст вищої освіти повинен забезпечувати формування системи уявлень і сприяти становленню світоглядних орієнтацій особистості, виробленню власної філософії життєдіяльності.

Проте на шляху реалізації цих важливих завдань є деякі проблеми. Так, останнім часом, у вузах перевага надається вивченню фундаментальних дисциплін ніж гуманітарних. Усе це вимагає змін у ставленні до дисциплін гуманітарного циклу, бо, як свідчить історичний досвід людської цивілізації, помилки у соціальній сфері людського буття коштували їй куди дорожче, ніж технологічні прорахунки.

Важлива роль у становленні громадянського суспільства в Україні відводиться викладачам вузів. І від того, як працюватимуть освітяни у цьому напрямку, в значній мірі залежить майбутнє нашої держави.